

Pressen och partierna Propaganda utanför den politiska sektorn

Vid ett försök att mäta "politiserings" av en tidning går man inte blott, kanske inte ens i första hand, ut från den politiska avdelningen, med dess ledande artiklar, referat av partimännens tal och diskussioner med andra tidningar. Det gäller också att fastställa i vad mån andra delar av tidningen innehåller öppen och förtäckt politisk propaganda, vare sig i form av sakliga inlägg eller i prisande av meningsfränder och förklenande omdömen om motståndarna. På dessa områden ser man tydligast i vilken grad den partipolitiska aktiviteten präglar tidningens hela verksamhet.

Undersöker man de fyra stora morgontidningarna i Stockholm ur den synpunkten — för tiderna april 1947, mars 1949, 1 augusti—19 september 1948 (valstriden) — är det skäl att först stanna vid de icke-ledande, signerade artiklarna av politiskt innehåll, i regel publicerade på de s. k. kulturspalterna, stundom på annan plats utanför ledarsidan. Vi åsyftar, för att ta ett par exempel från Dagens Nyheter, sådana inlägg som de före 1948 års val publicerade artiklarna om Schweiz och Sverige av dr Per Jacobson (med kritik av den svenska politiken) eller anmälan från samma tid av professor Jewkes bok om planhushållning med dess avståndstagande från socialiseringstanken.

Skillnaden mellan olika tidningar visar sig vid en sådan undersökning vara högst betydande. Under de båda observerade månaderna 1947 och 1949 innehöll Morgon-Tidningen för varje månad mer än ett tiotal klart politiska artiklar av denna typ, mestadels på kultursidan; i regel var det här fråga om direkt partipolitiska ställningstaganden, om klar propaganda. I Svenska Dagbladet var inlägg av motsvarande art ett fåtal under varje månad, ofta under den särskilda rubriken

"I dagens frågor". I Dagens Nyheter och än mera i Stockholms-Tidningen är antalet sådana artiklar ytterligt ringa — en eller två på tio i jämförelse med Morgon-Tidningen. Under valstriden var denna form av propaganda vida mera använd. I Morgon-Tidningen uppgick antalet artiklar till omkring 35, i Svenska Dagbladet till ett tjugutal, i Stockholms-Tidningen och Dagens Nyheter till 5 à 6. Skillnaden mellan Morgon-Tidningen och Svenska Dagbladet är klar, skillnaden mellan dessa tidningar och de liberala organen slående.

I fråga om kåserier föreligger en liknande skillnad. Morgon-Tidningen och Svenska Dagbladet publicerar regelmässigt politiska kåserier i motsats till båda liberala tidningarna. Särskilt Morgon-Tidningens kåserier av Nordens Karlsson sex gånger i veckan är i regel starkt partipolitiskt färgade; här framförs ofta de våldsammaste och mest äreröriga angreppen på politiska motståndare i en ton av lekfull oansvarighet som avser att på en gång trygga den agitatoriska effekten och omöjliggöra allvarligt hållna svar från de angripna. I båda de nämnda tidningarna, främst Morgon-Tidningen, förekommer vid sidan av dessa erkänt politiska inlägg ett stort antal kåserier med propagandistisk tendens; för de undersökta månaderna har ett trettital dylika kåserier antecknats i Morgon-Tidningen mot 4 à 5 i de liberala tidningarna. Antalet politiska teckningar — med eller utan verser — var under samma tid i Morgon-Tidningen 40, i Svenska Dagbladet 28, i Stockholms-Tidningen 50, i Dagens Nyheter 13.

Vad beträffar intervjuer och reportage är det svårare att komma fram till mera exakta resultat; de tveksamma fallen blir här alltför talrika. Den starkare politiserings i Morgon-Tidningen torde vara up-

penbar för alla och bestyrks vid en närmare undersökning. Det förtjänar tillfogas att insändaravdelningarna i Morgon-Tidningen och Stockholms-Tidningen i stor omfattning innehåller partipolitiska uttalanden.

*

Utän varje tvekan kan fastslås att Morgon-Tidningen är den mest politiserade av de fyra större morgontidningarna. Detta är helt naturligt, då tidningen är organ för ett parti och följaktligen inriktad på propa-

ganda. I stort sett har politiseringen säkerligen minskats; för några årtionden sedan var den ojämförligt mera framträdande. I fråga om de övriga här nämnda tidningarna är ett mera bestämt allmänt omdöme knappast möjligt. Vad Dagens Nyheter beträffar är "politiserings" uppenbarligen särskilt starkt begränsad. Inför der ovederhäftiga kritik som frampringer ur en förstälbig irritation kan konstaterandet av detta faktum ha sitt intresse.